

20 procent af verdens bnp er truet af oversvømmelser i år 2100, hvis temperaturen stiger 4,5 grader, og der ikke bygges nye diger.

Kilde: Scientific Reports

Briterne skal i cykelsadlen

Cykling. Den britiske regering vil investere 16 milliarder kroner i bedre cykelstier og fortove. Briterne skal ansføres til at bevæge sig mere efter at have været isoleret under coronanedlukningen, især fordi fedme menes at være en af årsagerne til, at covid-19 ramte Storbritannien hårdt. Samtidig viser meningsmålinger, at mange frygter at blive smittet i bus eller tog. »At cykle og at gå spiller en stor rolle i at håndtere nogle af de største sundheds- og klimaudfordringer, vi står overfor,« siger premierminister Boris Johnson ifølge nyhedsbureauet AFP. magnus.bredsdorff@pol.dk

Frederiksberg-borgmester Simon Aggesen (K) om baggrunden for at nedsætte et kommunalt klimaråd:
»Vi vil jo gerne være den kommune, der har flest indregistrerede elbiler«

Kilde: Politiken Miljø og Klima

Opråb mod dansk import

Træimport. Flere estere, blandt andre forskere, grønne organisationer, biologer og journalister, kritiserer i et åbent brev Danmark for at importere enorme mængde træpiller og træflis. Det skriver Information. Biomasse udgør knap to tredjedele af Danmarks grønne energi. Hovedparten består af importeret træ, hvoraf 20 procent kommer fra Estland. Ifølge brevet ignorerer Danmark viden om skaden ved at regne træenergien for grøn. »Estland fælder træer i en målestok, som vil halvere skovens evne til at opsuge og lagre CO₂.« magnus.bredsdorff@pol.dk

På Samsø har skolen et klasselokale på 30.000 kvadratmeter med højt til loftet

Ønsket om en mere grøn skoledag har fået Samsø Frie Skole til at leje en lille skov med hus og lade af godsejeren. Børnene skifter mellem normalt klasselokale og naturen.

PER MUNCH

Brækkast er lige så simpelt, som det lyder. Man tager et stort stykke bark, og så kaster man det. Hvis man rammer inden for den første firkant af grene, man har lagt på jorden, får man 1 point. Rammer man firkanten lidt længere væk, får man 2.

Men nu er frikvarteret forbi for de 16 børn, der går i den sammenlagte 3.-4. klasse på Samsø Frie Skole, for deres lærer, 27-årige Sebastian Lukas, har ladet sin fuldtone baryton gjælde som et jagthorn gennem skoven, et levn fra hans tid som værnepligtig på 'Kongeskibet Dannebrog'.

Hvilket er en fordel, når ens elever to gange om ugen kommer herud i skoven og kan færdes frit på 30.000 kvadratmeter på det nedlagte landbrug Bisgård, hvor biskoppen fra Aarhus boede frem til reformationen for små 500 år siden.

»Kom herhen, alle sammen. I skal to og to tage en pose med skakbrikker og et bræt og sætte jer, hvor I har lyst. I må også godt høre musik på jeres telefoner.«

»Er det med eller uden ur?«
»Det bestemmer du selv, men find en, der synes det samme som dig.«

Pladmangel og naturtrang

Vi er på Samsø, en ø med 3.700 indbyggere i Kattegat mellem Kalundborg og Aarhus. I Onsbjerg, tæt på østkysten, ligger Samsø Frie Skole, der er øens eneste frie grundskole, der for to år siden blev slået sammen med friskolen i Nordby, fordi elevtallet ikke kunne fylde to skoler.

Til gengæld fylder børnene for meget i et forhenværende pensionat, de har i Onsbjerg, hvor også Holger Drachmann boede, da han gæstede øen for godt 150 år siden. Derfor opstod behovet for at tænke ud af boksen, ud i skoven.

Derud kommer man ved at bevæge sig to kilometer nord for Onsbjerg og dreje til højre ved køerne. Her ligger Bisgård med højt græs, skov, vandløb, brændenældekrat og et langt, lyst, forfaldent stuehus med bindingsværk og en grøn lade.

»Vi snakker jo allesammen om bæredygtighed. Det gjorde vi også for tre år siden, da jeg blev ansat her. Men nu, da vi kommer ud i skoven jævnligt, har vi mulighed for at gøre mere ved det. Det er en form for dannelse, vi giver børnene her, som de ikke kunne få i klasselokalet. Coronaen var også en øjenåbner. Hvorfor skal vi være så meget indendørs«, spørger klasselærer Sebastian Lukas.

Bisgård skal i første omgang være et satellitklasselokale på 30.000 kvadratmeter for Samsø Frie Skole, som klasserne besøger på skift 1-2 dage om ugen.

Her skal eleverne selvfølgelig stadig lære dansk og matematik, men også at begå sig i naturen, komme på overnatningstur, sylte fraserterede rødbeder, finde dyr i vandløbet og forstå det store kredsløb.

På sigt, når der er skaffet penge til at bygge indendørsfaciliteter i den enorme grønne lade, skal hele lilleskolen flytte ud i det grønne.

'Begejstringsgruppen', en håndplukket

arbejdsgruppe, har defineret projektet, der handler om bæredygtighed og øjenhøjde og det, de kalder de 'børnedygtyghed'.

Her skal laves en natursti som legeplads for alle på øen. Her skal være shelter, permakulturhave og sortplettede grise til at holde det ryddeligt for folk, som vil nyde eller lære om naturen.

Lejekontrakten for 29 år er netop blevet underskrevet af skolen og godsejer Anders Lassen, og lejen til de første to år er fundet af skolens støtteforening, der består af forældre, lokale kræfter, virksomheder og fonde, som udgør den forankring i lokalmiljøet, som er så vigtig.

Men faktisk har hele skolen tyvstartet på skovundervisningen siden foråret, da covid-19 alligevel gjorde det indlysende rigtigt at være udendørs. Godsejer Anders Lassen var nemlig mere end smidig, fortæller skolelederen Anna Mattsson, så længe der bare er lavet en aftale hver gang, så der ikke lige er en bukkejagt i gang samtidig.

Skak i skyggen

Cian Beattie, 9 år, iført en rød bøllebhat, hvor der står »ja« på skyggen, har valgt at hænge den lyse snørepose med skakbrikkerne på sine øren, så den dovent duver under hans hage som et fuldskeg.

Hans makker, Gilbert Ege Nors, 10 år, klapper brættet ud under skyggen af et træ og fortæller, at han er rigtig dårlig til skak. Han ved, at bønderne rykker to felter, men det med hesten kniber stadig.

Cian Beattie er mere kæk:
»Jeg synes, det spændende er strategi-

SERIE

Den lyse side

Klimakrise, coronakrise ... Der er nok at hænge sin hat på for den bekymrede. Men hæver man blikket og kigger ud i landet, er der masser af engagerede unge, forældre, borgere, naboer, forskere og aktivister, der knokler for at skabe en anden og måske ligefrem bedre verden. Ofte med små penge og stor energi.

Vi besøger nogle af dem i denne serie. Kender du et projekt, der fortjener opmærksomhed, så skriv til Politiken Fortæller på pf@pol.dk.

en. At man kan lægge planer, og så ændrer det hele sig på et øjeblik.

Men han har selvfølgelig også jahatten på.

Ideen med at få børnene ud i skoven

blev sat i gang af Kristina Thiemke, der har en datter i 3. klasse og er formand for skolebestyrelsen. Sammen med skolelederen er hun krumtappen i den nye grønne skole, som de med vilje har skudt i gang, længe før der var penge til hele den store vision med fuld udflytning.

»Man skal ikke drømme for længe. Af-sæt tiden. Beslut en deadline. Gør det«, siger Kristina Thiemke, der arbejder på øens lokale destilleri Samsø Island Distillery og Samsø Råvare Festival i juni.

Men selv om Samsø er kendt for sine landbrugsprodukter og er uhyre populære til feriebrug, er antallet af børn raslet ned. Øen har ifølge Danmarks Statistisk sagt farvel til 31 procent af sine børnefamilier siden 2010, hvilket er landsrekord. Måske ikke underligt, når man som 15-årig skal flytte væk for at komme i gymnasiet.

Og netop derfor er det vigtigt, mener folkene bag skolen i naturen, at man gør noget for børnene. At både børn og forældre oplever, at der er noget at komme efter. Næste trin er et internationalt kostgymnasium, der kan tiltrække udenlandske unge, mens øens egne børn pludselig ikke behøver rejse væk, men bor midt i Danmarks smukke grønne navle.

Begejstring i skoven

Det kan lyde som store drømme, men bestyrelsesformand Kristina Thiemke, der selv er øhopper og iværksætter af natur, mener, at velvoksne ambitioner hører med til at bo på et ø. Hvis man ikke selv gør noget, sker der ikke en dyt.

Hun tilbragte tre år på Cayman Islands

for at lære at lave rom med sin mand, Mads. Efter et kort ophold på Bornholm har de nu kastet deres kærlighed på Samsø, hvor Mads laver gin med lokale orange-myrrer fra plantagen og en 'råm' på lokale sukkerroer - kun den på sukkerrør må hedde rom.

Mens det bobler hos ægtemanden, samlede Kristina 'begejstringsgruppen', et håndplukket hold, der skulle gå videre med skolen, hvor himlen helt bogstaveligt er loftet.

»Jeg kunne se, at jeg aldrig ville kunne få tid til det selv oven i det almindelige bestyrelsesarbejde. Man skal dele drømmen og være flere ildsjæle. Så tog jeg kontakt til den gamle skoleleder Jacob Mohr Nielsen og arkitekt Michael Larsen, der er gift med en lærer på skolen. Og på færgen mødte jeg antropolog Rikke Ull, der er gift med forfatteren Tor Nørretranders, og som har en datter på skolen.«

Sådan fik hun samlet viden om at arbejde med børn, bygninger, bevillinger og beskrivelser af visionen. Og ja, det var Tor 'Mærk Verden' Nørretranders, der fandt på ordet børnedygtyghed.

Nu er det tid til skovstrategi, hvor man er delt i to hold, der skal kæmpe et slag og erobre fanen.

Hvilket - til forskel fra barkkast - viser sig at være kompliceret.

Spiller vi med grisevagt? Må man gemme fanen? Må man kravle i træer? Og er det ikke uretfærdigt, når drengene rotter sig sammen? Skal vi ikke sige, at der ikke er noget med at løbe i det høje græs?

Sebastian Lukas, der er blevet far til en lille dreng i efteråret og dermed også støt-

UDENDØRS. I Samsø Frie Skole er børnene nogle dage helt og aldeles ude i naturen. Her lærer de bl.a. at kaste med bark. Foto: Jens Hartmann Schmidt

ter projekt Samsø på den lange bane, faciliterer med en misundelsesværdig tålmodighed. Men han elsker sit job, og han elsker at være i skoven.

Et langt frikvarter

»Det føles som et langt frikvarter. Der sker noget med børn i naturen, fordi de selv skal vælge, hvor de går hen, hvem de er sammen med, og hvad de gør. Det snyder hjernen til at komme i gang. Her er ingen støj som i et klasselokale. Og samtidig når vi en masse fagligt. Vi mangler kun to sider i matematikbogen«, forklarer han stolt, da Politiken besøgte den børnedygtyghede skole i slutningen af maj.

En pige med en lillebitte plastiktaske med Trolls, troede fra en amerikansk tv-serie for børn, hængende i en rem på tværs af kroppen stopper mig.

»Jeg hedder Alberte. Jeg er den eneste i klassen med lyseblå øjne. Det er ret sjældent i vore dage«, siger hun og dykker med i tasken.

»Jeg har fundet knoglerne fra en hjort«. Vi kigger lidt på dem og bliver enige om, at det nok nærmere er noget med mus eller rotter. Men okay, hvis man har fantasien til det, så kan tingene jo vokse sig store hen ad vejen.

per.munch@pol.dk